

О.В. Чемакіна, к. арх., доц., проф. кафедри містобудування
Г.Л. Ячник, магістр
(Національний авіаційний університет, Україна, м. Київ)

КОМПОЗИЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКО-ТРАНСПОРТНИХ ВУЗЛІВ НА ПРИКЛАДІ ВУЛИЦЬ МІСТА КИЄВА

Система транспортного обслуговування, що формувалась в місті Києві протягом десятиліть, перестала відповідати сучасним містобудівним, екологічним, транспортним та ін. вимогам. Дана проблема стала підґрунтям для дослідження, спрямованого на виявлення та усунення проблем, що утворились в громадсько-транспортних вузлах.

Спираючись на вивчені наукові та нормативні матеріали, натурні обстеження громадсько-транспортних вузлів, що проходили в рамках паспортизації вулиць міста Києва, на замовлення Головного управління архітектури та містобудування КМДА, можна сказати, що проблема архітектурного формування транспортних вузлів є досить актуальною, та ще не одержала необхідного наукового обґрунтування.

Забезпечення архітектурно-планувальної взаємодії систем громадського та транспортного обслуговування є актуальним містобудівним завданням, рішення якого вимагає коротких та зручних шляхів руху пішоходів; забезпечення безперешкодного руху громадського транспорту; розміщення комплексів обслуговування на стику основних пішохідних та транспортних шляхів.

Основними завданнями архітектурно-просторової організації архітектурного середовища ГТВ є:

- визначення характеристик композиції;
- характеристики відповідності за такими показниками, як структура мережі, структура вузла, геометрія вузла, геометрія мережі, “вага вузла” у плані міста та у відношенні до існуючої забудови;
- характеристики змін структури і параметрів композиції у процесі розвитку транспортної інфраструктури;
- характеристики змін у співвідношенні вузла до мережі, площі до вузла.

Завдання архітектурно-композиційного вирішення середовища громадсько – транспортних вузлів – це завдання формування естетики цього специфічного просторового середовища на рівні благоустрою території.

На композицію архітектурного середовища та підбір його предметного наповнення впливають:

- місце вузла у транспортній системі міста;
- його внутрішня організація;
- функціональне навантаження, що діє на вузол.

Особливу композиційну роль на рівні генерального плану міста відіграють основні громадсько-транспортні вузли і вхідні блоки транспортної системи (рис.1).

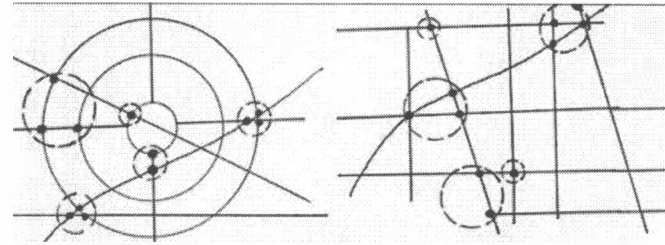

Рисунок 1. Транспортні вузли в системі крупного міста.

Місце громадсько-транспортного вузла в комунікаційній мережі міста визначає його функціональне насичення, що впливає на розміщення адміністративних споруд, торговельних центрів, офісів і т.п. Складність вузлів залежить від кількості та видів шляхів, що перетинаються. До композиційних характеристик транспортної мережі міста входять:

- параметри міського простору;
- рисунок “каркасу” міста;
- рівномірність розподілу його елементів.

До композиційних характеристик внутрішньої організації вузла відносяться ярусність, конструктивно-планувальні дані, взаємозв'язок із зовнішнім середовищем (рис.2).

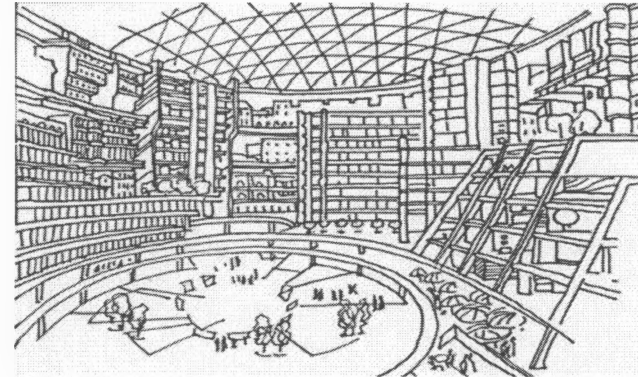

Рисунок 2. Внутрішня організація транспортного вузла.

Естетичний вплив архітектурного середовища програмується на рівні найважливіших характеристик простору: перервності і неперервності, відкритості і замкненості, лінійності і компактності, чергування і порядок

взаємозв'язку яких формує художню виразність і образний ряд міського середовища.

Враховуються і такі важливі складові, як покриття доріг і пластика землі, багаточисленні реклами, знаки, інші візуально-інформаційні об'єкти, так звані "малі форми" і елементи міського благоустрою, транспортні засоби, тимчасові споруди, все те, що сьогодні відноситься до сфери міського дизайну (рис. 3).

Рисунок 3. Застосування міського дизайну у формуванні транспортного вузла.

Важливими є розподіл об'єктів, що формують композицію, їх концентрація на місцевості. У рамках вузла і площі його впливу діють такі принципи забезпечення цілісності планувальної композиції частин міста: випередження у формуванні окремих елементів, що забезпечують цілісність композиції при заданому напрямку і масштабі росту; розподілення території.

До властивостей композиційного каркасу громадсько-транспортного вузла слід віднести:

- співрозмірність каркасу вузла його функціональному навантаженню;
- положення відносно плану транспортних комунікацій;
- щільність і рівномірність розподілу елементів у вузлі;
- ієрархія рівнів у композиції.

Доцільність композиційного вирішення архітектурного середовища ГТВ в визначається: просторовими характеристиками об'єктів, як містувальних елементів, що відрізняються за величиною, формою, місцем розташування та естетичною цілісністю об'єктів, а також їх функціональною організацією або історичним контекстом. Композиція в планувальному і об'ємно-просторовому аспектах відбиває співвідношення певних її елементів. Про композицію на планувальному рівні можна говорити при вирішенні формування мережі громадсько-транспортних вузлів з урахуванням структурно-функціонального, природного, історико-культурного, семіотичного міського середовища. Об'ємно-просторовий аспект доцільно брати до уваги при функціонально-планувальній організації вузла і розробці благоустрою території, яку він займає над рівнем землі.

Упорядкованість композиції на всіх рівнях проявляється: у розташуванні елементів (об'єктів планувальної композиції, що являє собою геометричний аспект упорядкування); у взаємозв'язку сукупності елементів (що являє собою структурний аспект упорядкування). При цьому на кожному рівні виступають свої елементи відносно мережі – це вузли, відносно вузлів – їх предметне наповнення.

При вирішенні благоустрою території основною мірою усіх елементів композиції є людина. На рівні візуального сприйняття враховуються:

- виявлення і наявність центру;
- підпорядкованість домінанті;
- чітка система композиційних зв'язків.

На сьогоднішній день, композиційні особливості та міський дизайн в цілому розширили свої проектні межі, та дозволяють розглядати архітектурне середовище ГТВ, як просторову форму і як процес, як цілісний простір і як мінливу матерію. Вище наведені способи і принципи допоможуть створити гармонійне і естетично привабливе середовище громадсько-транспортного вузла.

Отримані результати будуть призначені для використання при розробці методичних рекомендацій, при проектуванні, будівництві, реконструкції наземних об'єктів громадсько-транспортних вузлів і спрямовані на вдосконалення функціонально-планувальних рішень, підвищення архітектурно-художньої виразності об'єктів цього типу, що буде сприяти поліпшенню обслуговування населення, умов праці, покращенню функціональних та естетичних якостей міської забудови.

Список літератури

1. Лисюк І.О. Методи реабілітації громадсько-транспортних вузлів на станціях метрополітену (на прикладі міста Києва). Кваліфікаційна робота на здоб. наук. степеня канд. соціально-гуманітарних наук НАУ. – Київ, 2009.
2. Кудрявцев О.В. Город и транспорт. - М: Знание. 1975. – 285с.
3. Рябова О.В. Методи архітектурного моделювання міських громадсько - транспортних вузлів. Дис. На здоб. наук. степ. канд. арх. – Х., 2007.-238с.
4. Щурова В.А. Основні характеристики композиційного вирішення міських площ у зоні впливу транспортно-пересадочних вузлів. – К.: КНУБіА, 2002.